НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ УЧИТЕЉСКОГ ФАКУЛЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Одлуком од 21. јула 2020. године, бр. 16/3/293, на седници Наставно-научног већа Учитељског факултета Универзитета у Београду, образована је Комисија за оцену подобности докторанда Иване Стојков и предложене теме докторске дисертације *Врсте и функције некњижевних текстова у разредној настави српског језика*. Комисија има част да у вези с тим поднесе

РЕФЕРАТ О КВАЛИФИКОВАНОСТИ КАНДИДАТА И ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНЕ ТЕМЕ ЗА ДОКТОРСКУ ДИСЕРТАЦИЈУ

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ И ДИСЕРТАЦИЈИ

Основни подаци о комисији

Наставно-научно веће Учитељског факултета Универзитета у Београду 13. јула 2020. године именовало је Комисију за оцену квалификованости канадидата Иване Стојков и подобности предложене теме за докторску дисертацију *Врсте и функције некњижевних текстова у разредној настави српског језика*. Комисију чине:

- др Зорица Цветановић, ментор, редовни професор на предмету *Методика наставе српског језика и књижевности*, Учитељски факултет Универзитета у Београду,
- др Горан Зељић, председник комисије, ванредни професор на предмету *Српски језик*, Учитељски факултет Универзитета у Београду,
- др Вељко Брборић, члан комисије, редовни професор на предмету *Методика наставе српског језика*, Филолошки факултет Универзитета у Београду.

Основни биографски подаци о кандидату

Ивана Стојков рођена је у Београду 1990. године. Основну школу завршила је у Црепаји, а потом гимназију (друштвено-језички смер) у Панчеву. Учитељски факултет (смер за образовање учитеља) уписала је 2009. године. Студије је завршила у јуну 2013. године са просечном оценом 9.25. Мастер студије уписала је 2013, а завршила их 2015. одбранивши мастер рад „Врсте читања у четвртом разреду основне школе” из предмета *Методика наставе српског језика и књижевности*, са оценом 10. Просечна оцена на мастер студијама је 9.17. Током основних академских студија била је стипендиста

Министарства просвете Републике Србије, док је на мастер студијама стипендирана и од стране Учитељског факултета. Од школске 2015/16. студент је докторских студија на Учитељском факултету на модулу *Методика наставе српског језика и књижевности*. Положила је све испите на докторским студијама са просечном оценом 9.86.

У току студија Ивана Стојков је активно учествовала у многобројним ваннаставним активностима које је организовао Учитељски факултет: *Сајам образовања* у Базелу, стручно путовање (2010); *Међународни београдски сајам књига* (2012); фестивали хорова у Китену (2011) и у Кардици (2012); *Сајам образовања* у Лазаревцу (2014); волонтерски рад у *Центру Учитељског факултета за помоћ деци из угрожених подручја* (2014).

Као студент мастер студија од новембра 2013. до априла 2014. године била је ангажована у Студентској служби Учитељског факултета на ажурирању базе података положених испита студената из Београда, Вршца и Новог Пазара. Била је део тима за акредитацију Учитељског факултета у децембру 2013. године. Радила је као учитељ у настави у фебруару 2014. године у основним школама „Ћирило и Методије" у Београду и „Васа Живковић" у Панчеву.

Од априла 2014. ангажована је на предмету *Методика наставе српског језика и књижевности* на Учитељском факултету Универзитета у Београду као сарадник у настави. Изабрана је у звање асистента 2016. године за уже научну област *Методика наставе српског језика и књижевности* на Учитељском факултету Универзитета у Београду.

Ивана Стојков је 2013. године учестовала у организацији и реализацији Научног скупа – *Ка квалитетном базичном образовању и васпитању – стандарди и ефекти*. У мају 2017. године била је члан Организационог одбора научног скупа и један од уредника зборника резимеа за међународни научни скуп *Проблеми и дилеме савремене наставе у теорији и пракси*.

Подаци о научном и стручном раду кандидата

Ивана Стојков се је објавила више научних и стручних радова у којима се бави уџбеницима у разредној настави српског језика и читањем и врстама читања у млађим разредима основне школе.

Библиографија кандидата

1. Ивана Стојков (2014). Гласно и тихо читање књижевног текста у разредној настави. *Методичка пракса*, 9 (2), 193−202. ISSN 0354-9801. УДК 372.46 (М53)

2. Милена Митровић, Ивана Стојков (2016). Читанка за четврти разред као уџбеник ширег културног контекста. У: *Уџбеник у функцији наставе и учења*, А. Пешикан (ур.). Ужице: Учитељски факултет, 105–114. ISBN 978-86-6191-039-5. УДК 371.671:821-82 (М44)

3. Ивана Стојков (2017). Протоколи за анализу уџбеничких елемената у савременим букварима. *Методичка пракса*, 13 (1), 71–86. УДК: 371.671 (М53)

4. Ивана Стојков (2018). Утицај гласног и тихог читања на разумевање текста у четвртом разреду основне школе. *Иновације у настави*, 31 (1), 113–124. doi: 10.5937/inovacije1801113S 028::371.3. УДК 028.6-057.874 (М51)

Оцена радова кандидата

Ивана Стојков се бави уџбеницима у разредној настави српског језика и читањем и врстама читања у млађим разредима основне школе.

У радовима „Гласно и тихо читање књижевног текста у разредној настави" и „Утицај гласног и тихог читања на разумевање текста у четвртом разреду основне школе" кандидат се бави читањем као важним проблемом у настави матерњег језика. У првом раду су приказане врсте читања у млађим разредима основне пколе, а посебно су објашњене две врсте које се најчешће користе. У другом раду су приказани резултати емпиријског истраживања о утицају читања на разумевање текста на узорку од педесет ученика четвртих разреда основних школа. Резултати овог истраживања су показали да се степен разумевања прочитаног текста не разликује без обзира на одабир врсте читања. Ово истраживање имплицира развој читалачке писмености ученика, а наставу матерњег језика чини квалитетнијом.

У раду „Протоколи за анализу уџбеничких елемената у савременим букварима", кандидат се бави букваром, уџбеником за описмењавање ученика. Поред теоријских одређења о специфичностима овог уџбеника и методичке анализе, у раду су осмишљени протоколи за пручавање структуре буквара, тематских целина, као и појединачних лекција у њему. Акценат је на специфичним садржајима које одликују прву књигу са којима се ученици у школи сусрећу (вежбе писања, вежбе читања, наставне методе, упоредно учење читања и писања). Значај овог рада је у томе што је израђен протокол који се може користити за анализу буквара, у одабиру уџбеника и као упутства за њихову израду.

Коауторски рад кандидата Иване Стојков и Милене Митровић „Читанка за четврти разред као уџбеник ширег културног контекста" показује да је читанка својеврсна збирка текстова из књижевности која може и треба више да се искористи као уџбеник ширег културног контекста. У раду се читаоци упућују на на шири културни контекст одређеног књижевног дела или једног ствараоца текста. Анализирана је актуелна уџбеничка литература из наставе књижевности у четвртом разреду основне школе у погледу додатних упутстава и садржаја који се тичу ширења културног видика, унапређивање и очување, пре свега, српске културне баштине. Дошло се до закључка да аутори имају на уму програмске захтеве који су у вези са традицијом и наслеђем, али да простора има још за ширење културе ученика јер књижевни текстови то и омогућавају.

Учешће кандидата у организацији и реализацији научних скупова

Ивана Стојков је учествовала у организацији два научна скупа Учитељског факултета Универзитета у Београду: *Ка квалитетном базичном образовању и*

васпитању – стандарди и ефекти (2013) и *Проблеми и дилеме савремене наставе у теорији и пракси* (2017). Један је од уредника књиге резимеа (са В. Радовић и Д. Михајловић) *Проблеми и дилеме савремене наставе у теорији и пракси, зборник резимеа* (2017), Учитељски факултет, Београд, ISBN 978-86-7849-240-2.

Оцена да је кандидат подобан да ради дисертацију

На основу увида у биографију и библиографију кандидата, као и потврду Учитељског факултета о положеним испитима на докторским академским студијама, комисија сматра да кандидат Ивана Стојков испуњава све услове за израду докторске дисертације.

Оцена подобности предложеног ментора

За ментора је предложена др Зорица Цветановић, редовни професор Учитељског факултета Универзитета у Београду на уже научној обалсти *Методика наставе српског језика и књжевности*, Катедра за српски језик, књижевност и методику наставе српског језика и књижевности.

Библиографија ментора са најмање 5 јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација.

1. Zorica Cvetanović, Veljko Brborić (2019). Teaching Vocabulary to Pupils in the First Grade of Primary School: An Experimental Approach/Poučavanje vokabulara učenika u prvom razredu osnovne škole: eksperimentalni pristup. *Croatian Journal of Education*, Vol. 21, No. 2, pp. 453–477. Print ISSN: 1848-5189, On-line ISSN: 1848-5197. DOI: https://doi.org/10.15516/cje.v21i2.3140. (M23)

2. Zorica Cvetanović, Marinel Negru (2015). The pedagogical access on interculturalism as a methodological challenge in education. *Journal Plus Education*. Vol. 13, No 2, pp. 92−97, ISSN:1842-077X, E-ISSN (online) 3068-1151, http://www.uav.ro/jour/index.php/jpe. (M23)

3. Зорица Цветановић, Буба Стојановић, Данијела Мишић (2017). Врсте текстова у разредној настави језика и књижевности. *Теме, часопис за друштвене науке*. Vol. XLI, бр. 3, стр. 639–652. ISSN: 0353-7919, Online ISSN: 1820-7804, UDK 37.016:[81+82, DOI:10.22190/TEME1703639C. (M24)

4. Zorica Cvetanović, Valerija Janićijević (2016). Literary texts in the early teaching of reading and writing. *Modern trends in teaching and education*. I. Radovanović, Z. Zaclona (Eds.), Belgrade/Nowy Sącz: University of Belgrade and State Higher Vocational School in Nowy Sacz. pp. 139−151. ISBN 978-86-7849-213-6. (M14)

5. Zorica Cvetanović, Ljiljana Kelemen Milojević (2018). Evaluation of children's oral and written expression in mother tongue teaching in the first cycle of primary education. *Evaluation in contemporary education − theory and practice*, I. Radovanović, Z. Zaclona (Eds.), Nowy Sącz/Belgrade: University of Belgrade and State Higher Vocational School in Nowy Sacz. pp. 148-159, ISBN: 978-86-7849-249-5. (M14)

6. Зорица Цветановић (2012). *Читанка у разредној настави*. Београд: Учитељски факултет. ISBN 978-86-7849-162-7. (M42)

Комисија сматра да др Зорица Цветановић испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације за област *Методика наставе српског језика и књижевности*.

2. ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНЕ ТЕМЕ ЗА ДОКТОРСКУ ДЕСЕРТАЦИЈУ

Формулације назива теме (наслова)

Комисија закључује да је назив тезе *Врсте и функције некњижевних текстова у разредној настави српског језика* прикладан и да добро репрезентује суштину предложене теме истраживања.

Предмет и циљ дисертације

Предмет дисертације је методичко одређивање некњижевних текстова у разредној настави, њихова класификација и приказ методичких функција и начина обраде ових текстова. Реч је о изузетно важном корпусу текстова у настави матерњег језика, који још увек нису довољно методички изучени. Некњижевни текстови су много мање заступљени од књижевних, како у настави, тако и у наставним програмима и уџбеницима, што ће се овим истраживањем и показати. Са друге стране, важност теме дисертације свакако ће допринети адекватној методичкој обради и утицаће на савладавање вештине читања, као и на развој писмености ученика уопште. Дисертација ће приказати и моделовање часа обраде некњижевних текстова и уопште начин приступа овим текстовима у разредној настави.

У оквир овог рада улази и емпиријско истраживање чији је циљ утврђивање мишљења испитаника – учитеља и ученика о коришћењу некњижевних текстова у наставном процесу. Анкетирањем учитеља ће се утврдити њихова мишљења о методичким функцијама некњижевних тектова, а тестирањем оспособљеност ученика за диференцирање некњижевних текстова од књижевних и уочавање њихових основних одлика и улога. Истражиће се и афинитети ученика за читање некњижевних текстова.

Циљ докторске дисертације *Врсте и функције некњижевних текстова у разредној настави српског језика* почива на следећим премисама: 1. сагледавање места и значаја некњижевних текстова у контексту наставе српског језика у разредној

настави; 2. указивање на особености и широки дијапазон некњижевних текстова, као и одређивање класификације у односу на то; 3. издвајање функција некњижевних текстова, основних и методичких; 4. изграђивање вишеструких нових модела за методичку примену некњижевних текстова у разредној настави. Овако постављено истраживање има за циљ да темељно, студиозно и целовито сагледа улогу некњижевних текстова у разредној настави и унапреди могућности њихове примене.

Опис садржаја дисертације (структура по поглављима)

У пројекту дисертације наведена је структура од осам поглавља, која су пригодним поднасловима артикулисана у више самосталних целина. Предвиђено је да се рад састоји из следећих поглавља: „Теоријски приступ", „Некњижевни текстови у наставним програмима", „Типологизација некњижевних текстова", „Некњижевни текстови у уџбеницима", „Методички приступ некњижевним текстовима", „Методолошки оквир истраживања", „Резултати истраживања" и „Закључак". Наведена је и литература која садржи 52 библиографске јединице (Прилог 1).

У теоријском делу рада поћи ће се појмовног одређење термина *некњижевни текст* у настави српског језика. Одредиће се и прецизније дефинисати шта се све подразумева под тим појмом и које су то особености које диференцирају некњижевне од књижевних текстова. У раду ће бити наведене и функционално-стилске и композиционе специфичности некњижевних текстова.

Друга целина у раду има за циљ да прикаже заступљеност некњижевних текстова у наставним програмима од друге половине двадесетог века до данас. Биће расветљен и однос књижевних и некњижевних текстова, анализирани оперативни задаци и исходи који су у вези са обрадом некњижевних текстова и да ли и како начин остваривања програма предвиђа рад на текстовима који нису књижевни. Утврдиће се и да ли постоји постепено увођење нових врста некњижевних текстова у разредној настави, у прописаним програмима.

Поред поделе текстова на књижевне и некњижевне, нова типологизација ће издвојити и диференцирати текстове унутар некњижевних. У раду ће се експлицитно навести критеријуми на основу којих ће се класификовати ови текстови − дужина, форма, садржај, функција. У пројекту дисертације наводи се и разматрање врста и функција некњижевних текстова у зависности од програмске области и то: *Почетно читање и писање*, *Језик*, *Језичка култура* и *Књижевност*, односно некњижевни текстови предвиђени лектиром. Са методичког аспекта то је изузетно значајно јер ће допринети развоју методичке теорије и праксе.

Једно поглавље биће посвећено анализи уџбеника за предмет Српски језик од првог до четвртог разреда основне школе. У њему ће бити утврђена заступљеност програмом прописаних некњижевних текстова у букварима, уџбеницима за учење латинице, читанкама, уџбеницима за учење језика и језичку културу. Овде ће бити приказана заступљеност књижевних и некњижевних тестова, компаративна анализа уџбеника и методичка апаратура која прати ове текстове. Због великог броја

акредитованих издавача, планирано је да узорак чине три уџбеничка комплета различитих издавача који су најдуже на нашем тржишту.

Методичких функција је много, а неке од њих, које у наведене у пројекту докторске дисертације, јесу усмерене на осамостаљивање ученика приликом долажења до информација, усмеравање ученика на истраживање, упућивање на додатну литературу, давање информација које су важне и у настави других предмета и упознање ученике са културом свога народа. Све ове функције оствариве су ако програми, уџбеници и додатна литература за ученике садрже довољан број и различите врсте некњижевних текстова, тако да ће се у дисертацији свестрано осветлити некњижевни тестови у наставном процесу у разредној настави.

Поглавље које ће бити усредсређено на методички аспект истраживања, расветлиће методичке дилеме о читању и разумевању некњижевних текстова у настави и методичкој структури часа обраде некњижевних текстова. У наставном процесу, књижевни и некњижевни текстови се не могу читати и анализирати на исти начин, што ће бити и поткрепљено релевантним чињеницама и литературом, како је наведено у пројекту дисертације,

Поред анализе садржаја којом ће се конституисати теоријски оквири овог рада, у последњим поглављима биће преиказано емпиријско истраживање. Оно ће обухватити: анкетирање учитеља о функцијама некњижевних текстова од првог до четвртог разреда основне школе и тестирање ученика четвртог разреда о препознавању, улогама и њихове заинтересованости за читање некњижевних текстова.

У закључном делу рада биће сумирани резултати теоријских и методичких истраживања, постављени у шири оквир наставе српског језика у млађим разредима основне школе, са методичким импликацијама.

Основне хипотезе од којих ће се полазити у истраживању

У складу са циљем и задацима постављене су следеће хипотезе истраживања: 1. некњижевни текстови у разредној настави нису довољно заступљени у наставним програмима; 2. некњижевни текстови нису довољно заступљени у уџбеницима за млађе разреде основне школе; 3. различите врсте некњижевних текстова остварују методичке функције у наставном процесу; 4. учитељи указују на специфичне методике функције некњижевних текстова од којих зависи ефикасност извођења наставног процеса; 5. учитељи издвајају информативну функцију као најзначајнију; 6. ученици идентификују некњижевне текстове као посебну врсту текстова у настави; 7. ученици су заинтересовани за читање некњижевних текстова.

Циљ емпиријског истраживања обухвата истраживање мишљења испитаника – учитеља и ученика, о коришћењу некњижевних текстова у наставном процесу. Задаци истраживања проистекли из циља јесу: утврдити мишљења учитеља о методичким функцијама некњижевних тектова; утврдити оспособљеност ученика за диференцирање некњижевних текстова од књижевних као и њихову способност препознавања функција. Истражити афинитете ученика за читање некњижевних текстова.

Методе које ће се у истраживању применити

У истраживању ће се користити *дескриптивна* научно-истраживачка метода, као и метода *теоријске анализе.* За потребе овог рада биће примењене одговарајуће статистичке процедуре и поступци које ће одговарати основним захтевима постављених хипотеза, карактеристикама узорка и предвиђених варијабли. За стварање теоријске основе научне заснованости истраживања у циљу теоријског расветљавања проблема истраживања, методом *теоријске анализе* кандидат ће се фокусирати на предмет истраживања, дефинисање основних теоријских појмова, утврђивање циљева и задатака и постављање хипотеза истраживања. У истраживању биће коришћена техника анкетирања и тестирања. Инструменти истраживања су анкетни упитник за учитеље, а за ученике тест знања и анкетни упитник. Анкетирани учитељи ће издвојити главне функције некњижевних текстова, док ће се тестом знања утврдити да ли ученици диференцирају некњижевне текстове од књижевних и успевају ли да препознају њихову улогу у складу са врстом некњижевног текста, а анкетом ће се испитати њихови афинитети за читање ових текстова.

Очекивани резултати и научни допринос

Допринос докторске дисертације посвећене врстама и функцијама некњижевних текстова у разредној настави српског језика је вишеструк у контексту развијања читалачких способности ученика разматрањем разноврсних текстова који се користе у настави. Некњижевни текстови се налазе у актуелним програмима за млађе разреде основне школе и у уџбеницима од првог до четвртог разреда, а још увек су недовољно истражени. Проучавање ових текстова довешће до нових теоријских сазнања о њиховим битним одликама, до квалитетнијих уџбеничких садржаја, до нових наставних приступа и унапредиће методичку науку и наставу матерњег језика. Практични значај дисертације је утврђивање методичких радњи и моделовање наставних часова на којима се читају некњижевни текстови.

Овим истраживањем биће најпре темељно осветљене карактеристике некњижевних текстова. Оно ће допринети теоријској класификацији ових текстова, која је основа за методичко проучавање. Допринос ове тезе методичкој науци је у томе да се некњижевни текстови целовито сагледавају, од програма и уџбеника, до обраде у настави и мишљења учитеља и разумевања ученика. Значај тезе се огледа у томе да се одлике и функције некњижевних текстова посматрају кроз садржаје предмета Српски језик и кроз све предметне, односно програмске области: *Почетно читање и писање, Језик, Књижевност* и *Језичка култура*. У дисертацији ће се одредити и именовати методичке функције некњижевних текстова, које ће указати на методичке путеве за одређивање адекватних циљева и начина обраде ових текстова.

Очекивани методички допринос овог истраживања јесте изградња нових приступа у обради проучаваних текстова: припрема за читање, разумевање и тумачење некњижевних тестова; анализа постојећих текстова у програмима и уџбеницима са дидактичко-методичком апаратуром; предлози за нове некњижевне текстове изван

програмских и уџбеничких садржаја; осмишљавање нових методичких модела обраде некњижевних текстова. Као што је већ напоменуто, некњижевни текстови носе значајан потенцијал за успостављање корелације са другим предметима у разредној настави, па ће указивање на могућности корелације бити још један вредан допринос овог рада.

Емпиријско истраживање допринеће сагледавању функционалности и рецепције некњижевних текстова и од стране учитеља и ученика. На основу свега тога, биће добијен целовити приказ о некњижевним текстовима из свих углова, наставне праксе, теоријских сазнања, уџбеничких садржаја и програмских одређења.

Свим наведеним елементима истраживања, теоријским и методичким, утврдиће се целовита слика о месту, значају и функцијама некњижевних текстова у разредној настави и понудити могућа, а остварива решења њеног унапређивања.

На основу изложеног Комисија очекује да ће ова докторска дисертација обезбедити значајан допринос у области *Методике наставе српског језика и књижевности*, те да ће дати вредне резултате у погледу иновирања наставне праксе. План истраживања кандидат је добро поставио и битна питања ваљано истакао.

3. ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ И КАНДИДАТА

Предложена докторска дисертација Иване Стојков била би једна од првих студија којом се утемељује проучавање и методички приступ некњижевним текстовима у разредној настави српског језика. Иако се некњижевни текстови читају на наставним часовима, има их у актуелним програмима и уџбеницима од првог разреда основне школе, до сада нема целовите студије о њима. Уверени смо да ће ова докторска дисертација бити значајан допринос *Методици наставе српског језика и књижевности* у разредној настави и да ће својим резултатима потврдити значај читања и тумачења некњижевних текстова и могућности њихове примене у разредној настави.

На основу наведених података о кандидату, Комисија је мишљења да је кандидат Ивана Стојков подобна за израду докторске дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема *Врсте и функције некњижевних текстова у разредној настави српског језика* подобна за израду докторске дисертације у области *Методика наставе српског језика и књижевности.*

На основу наведених података о ментору, Комисија констатује да је др Зорица Цветановић подобна за ментора предложене докторске дисертације.

На основу изнетог, Комисија предлаже Наставно-научном већу Учитељског факултета Универзитета у Београду да донесе позитивну оцену о подобности кандидата Иване Стојков и предложене теме докторске дисертације *Врсте и функције некњижевних текстова у разредној настави српског језика,* а да се за ментора именује др Зорица Цветановић, редовни професор Учитељског факултета Универзитета у Београду.

У Београду, ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

31. 8. 2020.

_____

1. др Зорица Цветановић, редовни професор
Учитељског факултета Универзитета у Београду, ментор

_____

2. др Горан Зељић, ванредни професор
Учитељског факултета Универзитета у Београду, председник

_____

3. др Вељко Брборић, редовни професор
Филолошког факултета Универзитета у Београду, члан

ПРИЛОГ 1

Списак предложене литературе

1. Бауцал, А., Павловић Бабић, Д. (2010). *ПИСА 2009 у Србији: први резултати. Научи ме да мислим, научи ме да учим.* Београд: Институт за психологију Филозофског факултета у Београду и Центар за примењену психологију.
2. Бежен, А. (2008). *Методика знаности о проучавању наставног предмета, епистемологија методике у односу на педагогију и едукологију – с примјерима из методике хрватскога језика.* Загреб: Учитељски факулетет и Профил.
3. Брборић, В**.** (2016). *О српском правопису.* Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије.
4. Буђевац, Н., Бауцал, А. (2014). Развој читалачке писмености током прва четири разреда основне школе. *Иновације у настави*. Београд: Учитељски факултет, 27, 2, 22–32.
5. Висинко, К. (2010). *Језично изражавање у настави хрватскога језика – Писање*. Загреб: Школска књига.
6. Вучковић, М. (1993). *Методика наставе српског језика и књижевности у млађим разредима основне школе за студенте Педагошке академије.* Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
7. Вучковић, Д. (2011). Концепт читалачке писмености у црногорским уџбеницима језика за други циклус основне школе. У: А. Бежен и Б. Мајхут (ур.), *Редефинирање традиције: дјечја књижевност, сувремена комуникација, језици и дијете* (301–322). Загреб: Учитељски факултет Свеучилишта у Загребу и Еуропски центар за напредна и суставна истраживања.
8. Вучковић, Д. (2015). Неуметнички текст у црногорској основношколској настави матерњег језика. *Настава и васпитање*. Београд: Педагошко друштво Србије, 1, 173–186.
9. Зељић, Г. (2007). Правопис српског језика у разредној настави. У: И. Радовановић и Б. Требјешанин (ур.), *Дидактичко-методички аспекти промена у основношколском образовању* (75–88). Београд: Учитељски факултет.
10. Дешић, М. (1995). Лингвометодички текст. У: В. Цветановић, В. Милатовић и А. Јовановић (прир.), *Методика наставе српског језика и књижевности* (329–332). Београд: Учитељски факултет.
11. Ескарпит, Р. (1972). *Револуција књиге*. Загреб: Просвјета.
12. Ивић И., Пешикан А., Антић С. (2009). *Водич за добар уџбеник, општи стандарди квалитета уџбеника.* Београд: Завод за уџбенике.
13. Илић, П. (1998). *Методика српског језика и књижевности у теорији и наставној пракси*. Нови Сад: Змај.
14. Јанићијевић, В. (2016). *Теорија књижевности у разредној настави*. Београд: Учитељски факултет.
15. Јовановић, А. (1984). *Како предавати књижевност – теоријске основе наставе*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

16. Kirby, J. R. (2007). Reading Comprehension: Its Nature and Development. *Encyclopedia of Language and Literacy Development.* Canada: Canadian Language and Literacy Research Network, 1–8.
17. Кобола, А. (1997). *Унапређење читања у основној школи*. Загреб: Школска књига.
18. Крнета, Д. (2011). *Квалитет читања*. Српско Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства.
19. Маринковић, С. (2003). *Методика креативне наставе српског језика и књижевности*. Београд: Креативни центар.
20. Милатовић, В. (2019). *Методика наставе српског језика и књижевности у разредној настави*. Београд: Учитељски факултет.
21. Митровић, М., Стојков, И. (2016). Читанка за четврти разред као уџбеник ширег културног контекста. У: А. Пешикан (ур.), *Уџбеник у функцији наставе и учења* (105–114). Ужице: Учитељски факултет Универзитета у Крагујевцу.
22. Мркаљ, З. (2016*). Од буквара до читанки (методичка истраживања)*. Београд: Учитељски факултет.
23. Мркаљ, З., Плут, Д. (2007). Квалитет читанки за млађе ученике основне школе. У: Д. Плут (ур.), *Квалитет уџбеника за млађи школски узраст* (51–95). Београд: Институт за психологију Филозофског факултета.
24. Николић, М. (2005). *Методика наставе српског језика и књижевности*. Београд: ЗУНС.
25. Newmark, P. (2004). Non-literary in the light of literary translation. *The Journal of Specialised Translation*. United Kingdom: University of Roehampton, 1, 8–13.
26. Nurrohmah, I., Superman, U. & Sukirlan, M. (2015). Comparing literary and non-literary texts through critical reading approach on reading comprehension. *Journal Pendidikan Progresif*. Lampung: Faculty of Teacher Training and Education, 1–15.
27. Опачић, З. (2007). Нефикционална књижевна дела у настави српског језика. У: И. Радовановић и Б. Требјешанин (ур.), *Дидактико-методички аспекти промена у основношколском образовању* (64–74). Београд: Учитељски факултет.
28. Павловић Бабић, Д., Бауцал, А. (2013). *ПИСА 2012 у Србији: први резултати. Подржи ме, инспириши ме*. Београд: Институт за психологију.
29. Пијановић, П. (ур.) (2014). *Лексикон образовних термина*. Београд: Учитељски факултет.
30. Поповић, Д. (2009). Неумјетнички текстови у настави језика. *Настава матерњег језика и књижевности*. Подгорица: Завод за школство, 7–19.
31. Поповић, Д. (2013). Развој читалачке писмености и образовни програм матерњег језика и књижевности у основној школи. *Иновације у настави*. Београд: Учитељски факултет, 26, 3, 112–123.
32. Радуловић, О. (2008). *Тумачење књижевног дела и методика наставе*, Нови Сад: Orpheus.
33. Росандић, Д. (2005). *Методика књижевног одгоја.* Загреб: Школска књига.
34. Росић, Т. (2012). *Научно-популарни, информативни и научно-технички текстови у настави – жанровске особености*. Јагодина: Педагошки факултет.

35. *Sample Tasks from the PISA 2000 Assessment of Reading, Mathematical and Scientific Literacy* (2000). OECD. Retrieved June 10, 2014 from the World Wide Web http://www.oecd.org.
36. Смиљковић, С., Милинковић, М. (2008). *Методика наставе српског језика и књижевности*. Врање: Учитељски факултет.
37. Солар, М. (2012). *Теорија књижевности са рјечником књижевнога називља*. Београд: Службени гласник.
38. Стевановић, Ј., Димитријевић М. (2013). Подстицање иницијативе, сарадње и стваралаштва у настави српског језика и књижевности. *Зборник Института за педагошка истраживања.* Београд: Институт за педагошка истраживања, 45, 2, 381–403.
39. Стојановић, Б. (2011). Избор књижевних текстова у наставном програму и читанкама и интересовања ученика млађих разреда основне школе. У: С. Маринковић и М. Кундачина (прир.), *Настава и учење – стање и проблеми* (473–486). Ужице: Учитељски факултет.
40. Strachan S. L. (2014). Expanding the range of text types used in the primary grades. *The Reading Teacher*, USA: Internationaly literacy association, 68 (4), 303–311.
41. Shokrolahi, M. (2014). The Effect of Literary vs. Non-literary Texts through Critical Reading Approach on the Reading Comprehension Development of Iranian Intermediate EFL Learners. *Journal of Language Teaching and Research*. Finland: ACADEMY PUBLISHER, Vol. 5, No. 1, pp. 215-220.
42. Тошовић, Б. (1988). *Функционални стилови*. Сарајево: Свјетлост.
43. Требјешанин Б. (2014). *Развој идеја о методичком обликовању уџбеника: од идентификације и инвентарисања до повезивања и усклађивања структурних компоненти*. Београд: ЗУНС.
44. Tulloch, K., Cullen, J., Jones, E., Saunders, L., Turner, G. (2012). *Primary English across the Curriculum*. Los Angeles, London, New Delhi, Singapore, Washington DC: SAGE, Learning Matters.
45. Hiwanupong, S., Yimwilai, S. (2017). *The Effect of Literary and Non-literary Texts on EFL Students' Critical Reading*. Japan: The Asian Conference on Arts & Humanities, Official Conference Proceedings.
46. Цветановић, З. (2007). Дидактичко-методичка апаратура у читанкама за млађе разреде основне школе – структура и функција. *Иновације у настави*. Београд: Учитељски факултет, 20, 3, 75–83.
47. Цветановић, З. (2008). Методичка функција читаначког текста. У: Т. Росић (прир.), *Књижевност за децу у науци и настави* (456–466). Јагодина: Педагошки факултет.
48. Цветановић, З. (2012). *Читанка у разредној настави*. Београд: Учитељски факултет.
49. Цветановић, З., Јанићијевић, В. (2016). Literary texts in the early teaching of reading and writing. In: I. Radovanović & Z. Zaclona (Ed.), *Modern trends in teaching and education* (139–151). Belgrade, Nowy Sącz: University of Belgrade, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa.

50. Цветановић, З., Јанићијевић, В., Мићић, В. (2010). Методички аспекти савременог буквара. У: Б. Јордановић (прир.), *Буквари и букварска настава код Срба* (287–305). Београд: Педагошки музеј.
51. Цветановић, З., Негру М., Келемен Милојевић Љ. (2017). Методички проблеми у програмском оквиру за учење латинице као другог писма у настави српског језика. *Иновације у настави*. Београд: Учитељски факулетет, 30, 3, 1–11.
52. Цветановић, З., Стојановић, Б., Мишић, Д. (2017). Врсте текстова у разредној настави језика и књижевности. *ТЕМЕ часопис за друштвене науке*. Ниш: Универзитет у Нишу, 16, 3, 639– 652.
53. Жбогар, А. (2015). Читалачка способност и књижевна компетенција у настави књижевности и језика у Словенији. *Хрватски часопис за одгој и образовање*. Загреб: Учитељски факултет Свеучилишта у Загребу, 17, 4, 1234–1247.